

Samtida musik

Samtida Musik 50 år

Lördag 20 februari 2010 kl 19.30
Capitol S:t Eriksgatan 82

Pianoduon Kristine Scholz & Mats Persson, piano

Gavin Bryars (1943)

Mr. Sunshine (1968)

Christian Wolff (1934)

Snowdrop (1970)

Version för fyra tangentinstrument

David Lang (1957)

gravity (2005) for piano four hands

after gravity (2007) for piano four hands

Paus

Per Magnusson (1978)

(d)u(e)nison (2008–2009). Uruppförande

För två pianister och elektronik.

Rikskonserters beställningsverk

Programkommentarer inklusive en personlig betraktelse över minimalismen i Sverige

Den amerikanska minimalismen slog tidigt rot i den svenska myllan. Den örtagårdsmästare vi i första hand har att tacka för detta är Folke Rabe. Under våren 1965 tillbringade han ett par månader i San Fransisco och fick där nära kontakt med tonsättare som arbetade vid legendariska San Fransisco Tape Music Center. En av dessa tonsättare var Terry Riley. Vänskapen mellan Folke Rabe och Terry Riley resulterade i att den sistnämnde inbjöds till Sverige våren 1967 för att dels studera in det tre år tidigare komponerade "In C" med studenter från Musikhögskolan i Stockholm, dels leda instuderingen av ett nytt verk, komponerat för Nacka Musikskola, ett verk som slutligen fick namnet "OlssonIII". (Folke Rabes betydelse för det svenska musiklivet som introduktör, förmedlare och "fönsteröppnare" mot nya musikaliska landskap kan inte nog poängteras!)

För mig – som ung och grön pianostuderande med Chopins etyder i notväskan – var det en fullständigt omvälvande upplevelse att få vara med i framförandet av "In C" våren 1967, att få uppleva att det faktiskt fanns musik bortom Theodor Dubbelve Adornos horisont. Det var som att ställa upp fönstren på vid gavel för att vädra ut den litet unkna, Hindemithdoftande svenska modernismen. Underbart!

Konserten med "In C" – som för övrigt direktsändes i radio från Radiohusets Studio 2 (tänk att det funnits en tid då sådant var möjligt!) – fick för många av oss en livsavgörande betydelse. Jag tänker då bl.a. på Bo Anders Persson, som strax därefter bildade gruppen "Pärson Sound"- sedermera "Träd, Gräs och Stenar." Arne Ericsson, som kom att ingå i gruppen, komponerade våren 1967 ett storslaget, minimalistiskt pianostycke, "At Last". Lars-Erik Rosell, som vid framförandet medverkade som klaviaturspelare, blev heller inte oberörd av mötet med Terry Riley. Ett par år senare komponerade han, som ett svar, "Hommage à Terry Riley" för tre pianon.

Den engelske tonsättaren **Gavin Bryars** skrev 1968, efter att ha vistats ett par år i USA, pianostycket "**Mr. Sunshine**". Också ett slags personlig kommentar till den minimalistiska musik han där upplevt. Stycket skrevs ursprungligen som ett solostycke för pianisten John Tilbury, men det kan även framföras i versioner för flera pianon. Partituret består av ett enda stort blad där pianisterna fritt kan röra sig genom materialet. Där finns "looped areas" där korta fraser spelas om och om igen. Vissa av dem är sammanbundna med linjer, som anger möjliga vägar att gå. Gavin Bryars kommenterar själv stycket: "*...det är faktiskt det tidigaste stycke jag fortfarande vill kännas vid. Alla andra från den tiden har förstörts!*"

Christian Wolff komponerade 1970 verket "**Snowdrop**" med underrubriken "for harpsichord (and (or) possibly other instruments)). Även detta stycke kan ses som en kommentar till Terry Rileys och Steve Reichs musik.

Vid ett av Christian Wolffs besök i Stockholm, i december 2001, spelade Sveriges Radio in ett samtal mellan Christian Wolff, Björn Nilsson och undertecknad. Då berättade han litet om styckets bakgrund och tillkomst:

”Jag tyckte om att tänka på musik som flexibelt användbar – detta härrör delvis från mina egna erfarenheter, för det var inte lätt att bli framförd på den tiden. Knepet var att skriva musik som kunde spelas av vilka musiker som helst, musiker som för tillfället var tillgängliga. Dessa stycken har alla en öppen instrumentering och för att göra dem ännu mer flexibla – för det mesta rör det sig om enstämig musik – bestämde jag mig för att såväl basklav som diskantklav skulle få användas. Då täcker man de flesta instruments omfång och materialet blir flexibelt. Och händelsevis tyckte jag också mycket om den harmonik som blev resultatet: sexter, som är nästan – men inte helt – parallella. Man får en lustig, lätt asymmetrisk parallellism.

Folk frågar ibland ”varför gör du det du gör, varifrån får du dina musikaliska idéer och vilka är dina influenser?” I mitt fall har influenserna nästan uteslutande kommit från annan musik. Det är som en konversation med den musikaliska traditionen. När jag hör något som intresserar mig, något som jag gillar, då vill jag också ge ett svar. Och då inte göra samma sak – för det är ju inte intressant – utan jag vill se hur jag kan besvara och bemöta detta. ”Snowdrop” är antagligen mitt första svar på minimalismen. Jag tyckte mycket om den första musik jag hörde: Terry Riley och Glass. Det var härligt. Det var som frisk luft. En plötslig vindpust som rensade öronen och jag svarade på detta.

Titeln? Ja, stycket skrevs under slutet av vintern i Vermont och snödroppen är ju en av de första blommor som visar sig på våren. Jag tror att det här fanns ett slags önsketänkande. Jag hade fått nog av vintern, det var dags för något nytt. Det är ett ganska långt stycke och jag tror jag ville förmedla idén av något som bara håller på under lång tid, som t.ex. vintern...”

”Snowdrop” framförs i en version för två pianon, preparerat piano och elpiano. De två sistnämnda förinspelade.

David Lang kommenterar själv sina verk:

gravity

”my friends carlo boccadoro and andrea rebaudengo asked me for a piano four hand piece that they could premiere at the mittelfest festival, in cividale del friuli, italy, on 20 july 2005. my first thought was that I wanted to make sure that I really needed all four hands. I wrote a little pattern that falls repeatedly from the top of the piano to the bottom, and then I filled in with a quiet tune. the notes fall slowly, but they do fall. sometimes they stop falling for a while, but they can't stop falling forever.

after gravity is for piano four hands. it is intended to be performed following my piece gravity, which is also for piano four hands. in my piece after gravity I wanted to make something floating, something weightless. I worked hard to build a kind of structure that would keep the music from landing anywhere, or at least put the landing off as long as I could.

David Lang är en av de mera uppmärksammade tonsättarna i USA idag och kanske t.o.m. den mest spelade. 2008 tilldelades han det prestigefyllda Pulitzer Prize för verket "the little match girl passion" med text av H.C. Andersen. Han är också en av grundarna till det experimentella kollektivet "Bang on a Can", som varje sommar arrangerar en stor musikfestival. Visst finns det tydliga spår av den klassiska, minimalistiska traditionen i David Langs musik – han kallades t.o.m. en gång för "en postminimalistisk enfant terrible" – men han använder minimalismen som en av flera kompositionstekniker, som han därtill på ett konstnärligt mycket övertygande sätt integrerar i den kompositoriska processen.

Mats Persson, februari 2010

Per Magnusson, (d)u(e)nison

Titeln är en sammanslagning av *due* och *unison*. Due (2 på italienska) syftar bla på duo, stycke nummer 2 och att det tillkom till största del i Italien (jan-febr. 2009). Unison förklarar sig själv, men är även namnet på mitt första stycke för solopiano som skrevs 2000.

Musikerna använder sig av var sitt klaviatur som styr kvartstonsstämda pianoklanger. Elektroniken består av syntestiska klanger (mestadels sinustoner) samt förinspelade pianoklanger som bearbetas på ett opianistiskt vis. I elektronik-stämman ingår även ljuddesign med hjälp av effekter så som distortion, delay mm.

Stycket är beställt av Rikskonserten och tillägnat Mats och Kristine.

<http://www.permagnusson.se>

Per Magnusson avslutade diplomutbildningen på KMH i komposition 2007.

50-årsjubileum!!

Den 27 November 1960 gav Samtida Musik sin första konsert, i Börssalen, i en annan värld.

Dagens musikvärld är mångskiftande. Det finns säkert de som saknar den tid då det fanns ett avant-garde att hålla sig till, eller ta avstånd ifrån, medan andra gläds åt friheten att få göra vad man vill.

Oavsett var man själv står borde man ändå kunna konstatera att musiklivet i dag är så oändligt mycket större, bredare, rikare och öppnare än det som fanns 1960.

Det finns däremot varken tid eller anledning till att stanna upp och belåtet slå sig för bröstet. Det finns så mycket att göra, så mycket publik att nå, så mycket musik att framföra.

Samtida Musik har varit en viktig del av de senaste 50 årens svenska musikliv. Nu arbetar vi vidare mot framtiden.

Vårens program är internationellt med en viss tonvikt på amerikansk musik, musik från USA.

Begreppet ”**Mats & Kristine**” är inte lika gammalt som Samtida Musik, fast det känns som om de har funnits alltid. Under nästan fyra decennier har de utforskat pianolitteraturen för två pianister och lärt oss lyssna på ett nytt sätt.

De har introducerat ny musik så länge att den äldste har hunnit bli klassisk och de tar sig fortfarande an nyskrivna stycken.

Dessutom tar även de verkliga klassikerna plats på duons program, Bach, Liszt, Busoni, Debussy.

Att lyssna på Stravinskij's Våroffer för piano 4 händer på Thielska Galleriet har blivit tradition för många.

Vi är glada för att kunna presentera Kristine Scholz och Mats Persson på vår jubileumssäsong's första konsert!

Kommande konserter i Samtida Musik

Tisdag 23 mars kl 19.30. Internationell topptrio Magnus Andersson gitarr, Pascal Gallois fagott, Rohan de Saram. (Musik av Cresta, Suilamo, Verdu, Fujikura, Berio, Carter, Carrick)

Lördag 17 april kl 19.30. Stockholm Chamber Brass. (Musik av Berio, Byström, Henze, Carter, Hellowell)

Lördag 15 maj kl 19.30. Samtida-ensemblen som består av Samtida Musiks medlemmar med vänner spelar Terry Riley, In C

Samtida Musik stöds av Statens Kulturråd och Stockholms Kulturförvaltning

Bli medlem i Samtida Musik via vår hemsida www.samtidamusik.se